

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Pedagogiky a psychologie
Studijní program: Pedagogika
Studijní obor: Učitelství odborných předmětů

Způsoby realizace průřezového tématu Ikt na SOŠ Ways of realization of gross-section in information technology on secondary school

Bakalářská práce: 09-FP-KPP-27

Autor:
Lenka Věchtová

Podpis:

Vedoucí práce: Mgr. Tibor Slažanský

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
56	1	3	4	14	3 + 1 CD

V Liberci dne: 14. dubna 2011

**TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A
PEDAGOGICKÁ**

461 17 LIBEREC 1, Studentská 2   Tel.: 48535 2515   Fax: 48535 2332

Katedra: pedagogiky a psychologie

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(pro bakalářský studijní program)

pro (kandidát)

Věchtová Lenka

adresa:

3.května 95, Nová Paka 50901

studijní obor (kombinace): Pedagogicko-psychologická způsobilost

Název BP:

Způsoby realizace průřezového tématu Ikt na SOŠ

Název BP v angličtině:

**Ways of realization of cross-section in information technology on
secondary school**

Vedoucí práce:

Mgr. Tibor Slažanský, Ph.D.

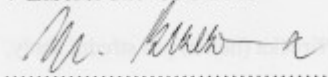
Konzultant:

Termín odevzdání:

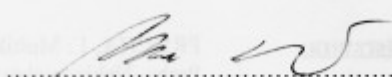
květen 2010

Pozn: Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování BP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné, resp. metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne 30.3.2010

děkan

vedoucí katedry

Převzal (kandidát): .....

Datum: .....

Podpis: .....

<u>Název BP:</u>	Způsoby realizace průřezového tématu Ikt na SOŠ
<u>Vedoucí práce:</u>	Mgr. Tibor Slažanský, Ph.D.
<u>Cíl:</u>	Zjistit jakými způsoby plánují střední odborné školy v rámci ŠVP realizaci průřezového tématu Ikt
<u>Požadavky:</u>	Analýza základní literatury + dokumentů Zjištění jakými způsoby to realizují odborné školy
<u>Metody:</u>	Studium odborné literatury Rozhovory s učiteli, koordinátory a řediteli
<u>Literatura:</u>	<p>PRŮCHA, J.: Multikulturní výchova – Příručka (nejen) pro střední školy, Praha, Nakladatelství Triton, 2006</p> <p>ROUBAL, P.: Informatika a výpočetní technika pro střední školy, Nakladatelství Computer Press 2005</p> <p>Průvodce – Průřezová témata – Projekt 1., Nakladatelství Prodos, 2006</p> <p>[online] [21. 11. 2008] Dostupné z: <http://www.nuov.cz/ramcove-vzdelavaci-programy></p>

Čestné prohlášení

Název práce: Způsoby realizace průřezového tématu Ikt na SOŠ
Jméno a příjmení autora: Lenka Věchtová
Osobní číslo: P09001318

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložila elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedla jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 30. 03. 2011

Lenka Věchtová

Anotace

Bakalářská práce se zabývá tématem Způsoby realizace průřezového tématu Ikt na středních odborných školách. Podává přehled o zavádění nového systému kurikulárních dokumentů pro vzdělávání žáků. V současnosti je téma aktuální v kontextu se změnou kurikulární politiky v naší zemi a se zaváděním rámcových vzdělávacích programů do středního vzdělávání. Teoretickou část práce uzavírá přehled o možnostech realizace průřezových témat na školách. Cílem práce je analýza možností, které dávají rámcové vzdělávací programy (dále jen RVP). Ukazuje se, že Ikt nevolí mnoho učitelů jako metodu práce ve vyučování. Práce je doplněna výsledky průzkumu na Střední škole v Lomnici nad Popelkou ověřující RVP v praxi, možnostmi variant zařazení Ikt do ŠVP a praktickými projekty.

Klíčová slova

Rámcový vzdělávací program, Školní vzdělávací program, klíčové kompetence, vzdělávací oblast informační a komunikační technologie, průřezová témata, způsoby realizace, integrace do vyučovacího předmětu, zavedení samostatného předmětu, projektové vyučování.

Annotation

The bachelor thesis deals with methods of implementation of cross-section theme of ICT in secondary schools. It gives an overview of implementing the new curricula for the education of pupils. Currently is theme topical in the context of changing curriculum policy in our country and with the implementation of general education programs in secondary education. The theoretical part concludes an overview of how to effect cross-section theme issues in schools. Aim is to analyze the ways in which the general education programs. It turns out that many teachers do not vote for ICT as a method of work in the classroom. The work is complemented by the results of a survey of high school in Lomnice nad Popelkou verify in general education programs in practice, the options include the possibilities of ICT in the school education program and practical projects.

Keywords

General educational program, school educational program, key competencies, educational field of information and communication technologies, cross-section themes, methods of implementation, integration of subject, the introduction of a separate subject, project teaching.

Obsah

Úvod.....	9
1 Důvody pro zařazení průřezových témat.....	10
1.1 Rámcové vzdělávací programy.....	10
1.2 Školní vzdělávací programy.....	11
1.2.1 Průřezová témata ve ŠVP.....	11
1.2.2 Rozvoj klíčových kompetencí.....	12
1.2.3 Vzdělávací oblast informační a komunikační technologie.....	15
1.2.4 Stanovení výstupů v oblasti Ikt.....	15
1.2.5 Způsob realizace vzdělávacího obsahu.....	16
1.3 Modernizace všeobecného vzdělávání.....	18
1.4 Výchova k práci s informacemi a informačními prameny.....	19
1.4.1 Rozvíjení informačních dovedností.....	19
1.4.2 Elektronizace ve výchovně vzdělávacím procesu.....	20
2 Realizace průřezového tématu na střední škole.....	21
2.1 Charakteristika zkoumané školy.....	21
2.2 Rámcové vzdělávací programy pro školu.....	22
2.2.1 Průřezová témata v Rámcových vzdělávacích programech.....	23
2.3 Vytvořené školní vzdělávací programy.....	24
2.3.1 Disponibilní hodinové dotace pro realizaci.....	25
2.4 Způsoby realizace tématu Ikt.....	26
2.4.1 Samostatný předmět.....	26
2.4.2 Předmět Informační technologie.....	27
2.4.3 Předmět Aplikované informační technologie.....	28
2.4.4 Předmět Písemná a elektronická komunikace.....	35
2.4.5 Integrace Ikt do neinformatických předmětů.....	36
2.5 Podmínky realizace.....	40
2.5.1 Kvalifikace pedagogů.....	40
2.5.2 Materiální vybavení školy.....	42
3 Návrh projektového vyučování.....	44
3.1 Projekt s názvem Splň si své sny.....	45
3.2 Projekt na tvorbu fiktivní firmy.....	46
3.2.1 Založení fiktivní firmy.....	46
3.2.2 Prezentování firem.....	47
3.2.3 Přípravy pro fiktivní cestovní kancelář a reklamní agenturu.....	48
3.2.4 Ukládání dat fiktivní firmy.....	49
Závěr.....	50
Seznam použitých zdrojů.....	51
Seznam příloh.....	52

Seznam použitých zkratk a symbolů

DPH	daň z přidané hodnoty
DVD	digital Video Disc (digitální optický datový nosič)
DVPP	další vzdělávání pedagogických pracovníků
EU	Evropská unie
Ikt	Informační a komunikační technologie
PC	počítač
PDF	portable Document Format (přenosný formát dokumentu)
RVP	Rámcový vzdělávací program
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
SŠ	střední škola
SWOT	analýza silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb
ŠVP	Školní vzdělávací program

Úvod

V současné době máme možnost pozorovat, jak se do školství zapracovává nový trend. Klade se důraz na aktivitu žáků a na učitele, který žákům učivo zprostředkovává. Učí je nejen vědomostem, ale především praktickým dovednostem. Pedagog nadále vede své žáky, hodnotí jejich individuální výkony a vychovává je. K tomu ovšem využívá nové metody a formy práce, promýšlí, mění a přizpůsobuje strukturu svých hodin konkrétním žákům a třídám.

Efektivně využívá ve svých hodinách čas, spolupracuje s učiteli jiných předmětů, ozvláštňuje výuku projekty a praktickými pracemi aj. Ve všech požadavcích na učitele je zdůrazněna důležitá podmínka: znát dospívající žáky, jejich potřeby. Pak je připraven adekvátně na ně reagovat i předcházet nedorozuměním, jež by mohly nastat.

Jedním z trendů, které se zapracovávají do vzdělávání, je zařazování průřezových témat, které vyplývá z rámcových vzdělávacích programů. Práce se zabývá jedním z průřezových témat a to Informační a komunikační technologií (dále jen Ikt). Ikt se dle prostudované literatury objevuje nejen jako průřezové téma, ale také jako vzdělávací oblast. Dle vyučujících je informační a komunikační technologie jedním z nejdynamičtější se vyvíjejícím odvětvím společnosti. Do tohoto pojmu nepatří pouze propojení počítačů či mobilních telefonů a nelze zaměňovat pojem Ikt a informatika. Pojem Informatika by se měl vnímat jako vědní disciplína, kdežto zkratka Ikt má pro změnu velmi blízko k praktickému uplatnění daných teoretických poznatků.

Protože téma Ikt není v české literatuře zpracováváno ve velké míře, práce především čerpá z internetových zdrojů a školních vzdělávacích programů školy, na které byl prováděn průzkum realizace průřezového tématu Ikt. Velkým přínosem bylo prostudování Metodického portálu inspirace a zkušenosti učitelů, kde pedagogové své zkušenosti se zaváděním průřezových témat na středních odborných školách zveřejňují.

1 Důvody pro zařazení průřezových témat

V současné době se vytvářejí nové principy kurikulární politiky, které jsou formulovány v Národním programu rozvoje vzdělávání v ČR (tzv. Bílé knize) a zakotveny jsou v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon). Tímto je do vzdělávací soustavy zaveden nový systém kurikulárních dokumentů pro vzdělávání žáků od 3 do 19 let. Kurikulární dokumenty jsou vytvářeny na úrovni státní a školní.

Státní úroveň představuje Národní program vzdělávání, který vymezuje počáteční vzdělávání jako celek, a Rámcové vzdělávací programy, které vymezují závazné rámce vzdělávání pro jednotlivé etapy. Vydalo je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a zpracoval Výzkumný ústav pedagogiky v Praze. Školní úroveň představuje vzdělávání na jednotlivých školách. Školní vzdělávací programy si vytváří každá škola podle zásad stanovených v příslušném Rámcovém vzdělávacím programu. [8]

1.1 Rámcové vzdělávací programy

Rámcové vzdělávací programy (dále jen RVP) dle školského zákona vymezují obsah, rozsah a podmínky vzdělávání. Jsou závazné pro tvorbu školních vzdělávacích programů, hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků, tvorbu a posuzování učebnic a učebních textů.

Stanovují zejména konkrétní cíle, formy, a délku a povinný obsah vzdělávání, a to všeobecného a odborného podle zaměření daného oboru vzdělávání, jeho organizační uspořádání, profesní profil, podmínky průběhu a ukončování vzdělávání a zásady pro tvorbu školních vzdělávacích programů. RVP musí odpovídat nejnovějším poznatkům:

- vědních disciplín, jejichž základy a praktické využití má vzdělávání zprostředkovat,
- pedagogiky a psychologie o účinných metodách a organizačním uspořádání vzdělávání přiměřené věku a rozvoji vzdělávaného.[6]

1.2 Školní vzdělávací programy

Školní vzdělávací program pro vzdělávání, pro nějž je vydán rámcový vzdělávací program, musí být v souladu s tímto RVP. Obsah vzdělávání může být ve školním vzdělávacím programu (dále jen ŠVP) uspořádán do předmětů nebo jiných ucelených částí učiva.

ŠVP pro vzdělávání stanoví zejména konkrétní cíle vzdělávání, délku, formy, obsah a časový plán vzdělávání, podmínky přijímání uchazečů, průběhu a ukončování vzdělávání, označení dokladů o ukončeném vzdělání. Dále stanoví popis podmínek materiálních, personálních a ekonomických a bezpečnosti práce a ochrany zdraví. [6]

1.2.1 Průřezová témata ve ŠVP

V metodické příručce pro tvorbu školních vzdělávacích programů je vysvětlen postup zpracování jednotlivých částí ŠVP. V jedné této části se nacházejí i průřezová témata. ŠVP obsahuje tyto části:

- úvodní identifikační údaje, profil absolventa,
- charakteristiku vzdělávacího programu, učební plán,
- přehled rozpracování obsahu vzdělávání v RVP do ŠVP,
- učební osnovy nebo vzdělávací moduly, popř. i ukázkou žákovského projektu na podporu rozvoje klíčových kompetencí a realizace průřezových témat,
- popis materiálního a personálního zajištění výuky,
- charakteristiku spolupráce se sociálními partnery při realizaci.

Z předchozího výčtu jednotlivých částí ŠVP je jednoznačné, že průřezová témata se nacházejí v učebních osnovách. Učební osnova dle metodické příručky je pedagogický dokument, který vymezuje didaktickou koncepci vzdělávání jednotlivých vyučovacích předmětů a kurzů. Koncepce vyučovacího předmětu vychází z profilu absolventa ve ŠVP a z kurikulárních rámců v RVP. Opírá se o současné trendy pedagogiky a oborové didaktiky. Koncepce volitelných předmětů může zohledňovat pouze profil absolventa, např. osobnostní rozvoj žáků, rozvíjení klíčových kompetencí, aplikaci průřezových témat.

Učební osnova vyučovacího předmětu má tyto části:

- záhlaví: název školy a ŠVP, název vyučovacího předmětu a jeho celková hodinová dotace, platnost učební osnovy,
- pojetí vyučovacího předmětu,
- rozpis učiva a výsledků vzdělávání.

V pojetí vyučovacího předmětu se nachází kromě jiného i popis přínosu předmětu k rozvoji klíčových kompetencí a aplikaci průřezových témat. [1]

1.2.2 Rozvoj klíčových kompetencí

Rámcové vzdělávací programy podle metodické příručky stanovují následující klíčové kompetence:

- kompetence k učení,
- kompetence k řešení problémů,
- komunikativní kompetence,
- personální a sociální kompetence,
- občanské kompetence a kulturní povědomí,
- kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám,
- matematické kompetence
- **a kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi.** [1]

Pro ilustraci jsou zde podle RVP středního odborného vzdělání všechny kompetence zmíněny a kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi je rozvedena dopodrobna. Tyto kompetence vycházejí z požadavků RVP pro všechny obory vzdělávání.

Kompetence k učení. Vzdělávání směřuje k tomu, aby absolventi byli schopni efektivně se učit, vyhodnocovat dosažené výsledky a pokrok a reálně si stanovovat potřeby a cíle svého dalšího vzdělávání.

Kompetence k řešení problémů. Směřuje k tomu, aby absolventi byli schopni řešit samostatně běžné pracovní i mimopracovní problémy. Důležité je porozumění zadání úkolu nebo určení jádra problému. Získání informace je potřebné k řešení a navrhnutí způsobu řešení. Volit prostředky a způsoby vhodné pro splnění jednotlivých aktivit.

Komunikativní kompetence. Absolventi by měli být schopni vyjadřovat se v písemné i ústní formě v různých učebních, životních i pracovních situacích. Měli by umět formulovat své myšlenky srozumitelně a souvisle, v písemné podobě přehledně a jazykově správně.

Personální a sociální kompetence. Schopnost stanovit si na základě poznání své osobnosti přiměřené cíle osobního rozvoje v oblasti zájmové i pracovní, pečovat o své zdraví, spolupracovat s ostatními a přispívat k utváření vhodných mezilidských vztahů.

Občanské kompetence a kulturní povědomí. Vzdělání směřuje k tomu, aby absolventi uznávali hodnoty a postoje podstatné pro život v demokratické společnosti a dodržovali je, jednali v souladu s trvale udržitelným rozvojem a podporovali hodnoty kultury.

Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám. Schopnost optimálně využívat osobnostních a odborných předpokladů pro úspěšné uplatnění ve světě práce, pro budování a rozvoj profesní kariéry a s tím související potřebu celoživotního učení.

Matematické kompetence. Absolventi by měli být schopni funkčně využívat matematické dovednosti v různých životních situacích. Nacházet vztahy mezi jevy a předměty při řešení praktických úkolů, umět je vymezit, popsat a správně využít pro dané řešení. [8]

Kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi. Vzdělávání směřuje především k tomu, aby absolventi pracovali s osobním počítačem a jeho základním a aplikačním programovým vybavením, ale i s dalšími prostředky Ikt a využívali zdroje informací a efektivně pracovali s informacemi.[8]

Z klíčových kompetencí vychází obsah středního odborného vzdělávání, který je rozčleněn do osmi vzdělávacích oblastí, ty pak zahrnují jeden vzdělávací obor nebo více blízkých vzdělávacích oborů. Požadavky stanovené pro oblasti všeobecného vzdělávání, kromě vzdělávání ekonomického, navazují na RVP základního vzdělávání.

Přehled vzdělávacích oblastí:

- Jazykové vzdělávání a komunikace (Český jazyk a literatura, Cizí jazyk),
- Společenskovědní vzdělávání (Dějepis, Výchova k občanství),
- Přírodovědné vzdělávání (Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis),
- Matematické vzdělávání (Matematika),
- Estetické vzdělávání (Hudební výchova, Výtvarná výchova),
- Vzdělávání pro zdraví (Výchova ke zdraví, Tělesná výchova),
- **Vzdělávání v informačních a komunikačních technologiích (Informační a komunikační technologie)**
- a Odborné vzdělávání. [8]

Jednotlivé oblasti jsou v úvodu vymezeny kapitolami Charakteristika vzdělávací oblasti a Cíle zaměření vzdělávací oblasti. Obsah vzdělávacího oboru je tvořen očekávanými výstupy a učivem. Učivo je strukturováno do jednotlivých tematických okruhů a je chápáno jako prostředek k dosažení očekávaných výstupů. Učivo, vymezené v Rámcovém vzdělávacím programu, je doporučeno a školy ho pak zpracovávají ve Školním vzdělávacím programu, kde se stává závazným. Při tvorbě ŠVP se obsah vzdělávacích oborů rozčlení do vyučovacích předmětů a vypracují se k nim učební osnovy tak, aby docházelo k rozvíjení klíčových kompetencí.

1.2.3 Vzdělávací oblast informační a komunikační technologie

Na internetových stránkách Metodického portálu inspirace a zkušenosti učitelů (Metodický portál RVP) byl dne dvaadvacátého ledna dva tisíce devět publikován článek nazvaný „*Zamyšlení nad kompetencemi v oblasti Informačních a komunikačních technologií*“. Autorka příspěvku se zamýšlí nad dvěma zásadními problémy vztahujícími se ke vzdělávací oblasti informační a komunikační technologie: stanovení výstupů a způsob realizace vzdělávacího obsahu.

Vzdělávání v oblasti informačních a komunikačních technologií, realizované za stávajících podmínek, musí žáky základních a středních škol připravit pro budoucí studium a především je naučit řešit problémy. V souvislosti s inovací obsahu kurikula v oblasti Ikt jsou považovány za podstatné dva problémy:

- stanovení výstupů, tedy cílových kompetencí žáka na konci jednotlivých vzdělávacích období
- a způsob realizace vzdělávacího obsahu. [11]

1.2.4 Stanovení výstupů v oblasti Ikt

Podle autorky příspěvku Ivany Přichystalové by stanovení výstupů vzdělávání v této oblasti mělo být podstatně přesnější, konkrétnější a jednoznačnější i vzhledem k tomu, že výuka informatiky nemá všeobecně dlouholetou tradici zvláště na základních školách. Výchozím bodem by v tomto směru měly být klíčové kompetence, od kterých by se pak odvíjely očekávané výstupy vzdělávací oblasti v jednotlivých obdobích.

Evropský parlament a Rada Evropské unie se zabývaly problematikou rozvoje vzdělávacích systémů. Výsledkem těchto jednání je Doporučení Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 18. prosince 2006, jehož příloha „Klíčové kompetence pro celoživotní učení“ definuje samotný pojem jako „kombinace znalostí, dovedností a postojů“. Jsou považovány za důležité pro rozvoj celoživotního učení. [11]

Oblast Ikt zahrnuje jisté a kritické používání technologií informační společnosti při práci, ve volném čase a v komunikaci, základní znalosti informačních a komunikačních technologií jako je:

- používání počítačů k získávání, hodnocení, ukládání, vytváření a výměně informací a ke komunikaci a spolupráci v rámci sítě prostřednictvím internetu,
- důkladné pochopení povahy, úlohy Ikt a jejich možnosti v každodenních situacích,
- znalost základních počítačových aplikací, např. textové editory, tabulkové procesory, databáze, systémy ukládání a správy informací,
- pochopení možností a potenciálních rizik, jež internet a komunikace prostřednictvím elektronických médií (e-mailu, síťových nástrojů) přináší a pochopení problematiky platnosti a důvěryhodnosti dostupných informací,
- znalosti právních a etických zásad, jež je třeba dodržovat při interaktivním využívání Ikt. [11]

1.2.5 Způsob realizace vzdělávacího obsahu

Jedním z nutných předpokladů realizace je odpovídající úroveň znalostí pedagogů. V mezinárodní praxi uvádějí technologické standardy pro žáky, učitele i řídicí pracovníky ve školství materiály ISTE¹

V podmínkách českého školství zatím neexistuje závazný právní dokument či alespoň metodický materiál, který by jasně stanovil požadavky na Ikt kompetence učitele vzhledem k jeho přímé pedagogické práci a dalším činnostem, které vykonává.[11]

Na metodickém portálu inspirace a zkušenosti učitelů byl dne devátého března dva tisíce deset publikován článek „Jak na průřezová témata“ od Mgr. Pavla Červeného.

---

¹ ISTE – The International Society for Technology in Education je nezisková výzkumná organizace koordinující využívání technologií v amerických školách s mezinárodním přesahem. Kromě jiného má na starosti konkretizaci toho, jaké schopnosti by měli děti v oblasti informačních a komunikačních technologií v různých věkových kategoriích mít.

Autor rozhodnutí o formách realizace nechává na samotných školách, které tak mohou zohlednit potřeby svých žáků i materiální a především personální možnosti. Komentuje zde i tři hlavní způsoby realizací. Vzdělávací obsah oblasti Ikt je možné realizovat formou:

- zavedení samostatného vyučovacího předmětu,
- integrace jednotlivých témat do neinformatických předmětů
- a projektové vyučování.

Další dvě možnosti jsou kombinace, které vzniknou vzájemným doplněním způsobů základních. Lze nakombinovat integraci do vyučovacího předmětu a projektové vyučování a nebo samostatný vyučovací předmět a projektové vyučování.

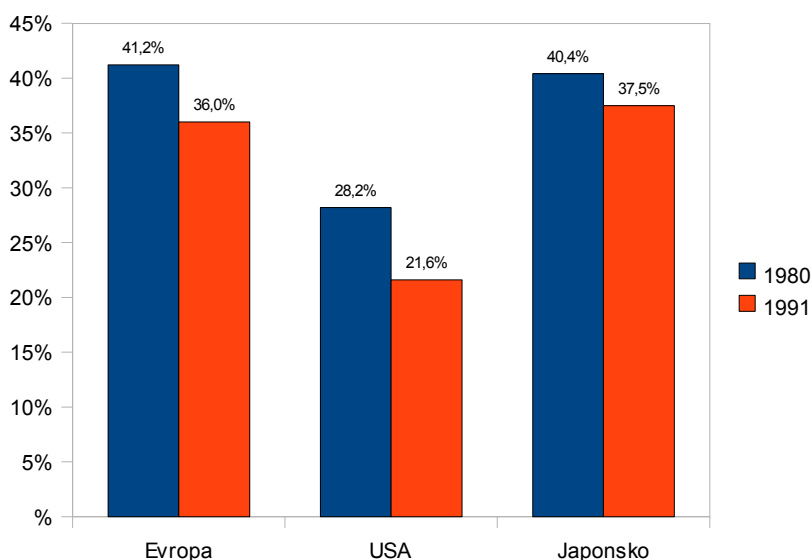
Výstupem ze zpracování integrace průřezových témat do vyučovacích předmětů by měla být přehledná tabulka, která znázorňuje, v jakém předmětu a v jakém ročníku bude tematický okruh či téma realizováno. V charakteristice vyučovacího předmětu se pak může objevit název průřezového tématu a jeho forma realizace. Do vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu se pak uvedou názvy tematických okruhů průřezových témat, kdy tyto okruhy musí být buď vhodně propojeny s výstupy (s učivem), nebo je nutné konkretizovat činnosti a náměty zařazených tematických okruhů průřezových témat.

Při zavedení samostatného vyučovacího předmětu, musí být v ŠVP uveden jeho název, charakteristika a vzdělávací obsah. Bude se postupovat stejně jako v případě ostatních vyučovacích předmětů, realizovaných na škole.

Projektový způsob by měl být založen na zpracování dílčích projektů týkajících se samotných témat nebo tematických okruhů a na systému, který bude řešit rozvržení realizace jednotlivých projektů v ročnících a v průběhu školního roku. Ve většině případů by však mělo ve školách docházet ke vzájemnému doplňování jednotlivých způsobů realizace průřezových témat nebo tematických okruhů. [10]

1.3 Modernizace všeobecného vzdělávání

O technologickém vzdělávání se zmiňuje také Jarmila Skalková ve své knize Obecná didaktika. Informační a komunikační technologii bere jako součást komplexního pojetí vzdělávání všeobecného. Novou etapu v řešení technologického vzdělávání představuje období vysoce industrializované společnosti konce 20. století, která bývá označována jako společnost postindustriální a informační. Nové informační a komunikační technologie (počítače, komunikační sítě, multimedia) významně ovlivňují ekonomický vývoj a přinášejí podstatné změny do světa práce. Mění se tradiční oblasti výroby, snižuje se počet zaměstnanců v průmyslu a v klasických odvětvích. Roste sektor služeb. Neustále přibývá lidí, kteří nějakým způsobem pracují s informacemi. Graf 1 dokumentuje tyto tendence v rozvinutých zemích.

Graf 1 Podíl zaměstnanců v průmyslu

(Podle: Hana, J.: Informace a přechod od industriální k postindustriální společnosti , str.105. In:Koncipován budoucnosti v Evropě. Praha 1995.)

Spolu s využitím nové lkt vznikají nové požadavky na práci člověka. Podle Skalkové je nejlepší přípravou na budoucí nejistý pracovní trh solidní všeobecné vzdělávání pro všechny. Jde o takové všeobecné vzdělání, které otevře mladému člověku svět práce a umožní mu i konkrétní zkušenosti s ním.

Informační technologie pronikají do vzdělávání různými formami. U mladších dětí předškolního věku se uplatňuje formou her. Ve středním věku přispívá informační a komunikační technologie k rozšiřování vzdělávacích příležitostí, umožňuje individualizovat školní vyučování, diferencovat odborné vzdělávání, realizovat distanční vzdělávání dospělých.

Technické vzdělání, včetně informační technologie, přispívá zároveň k překonávání představ o škole jako jediném zdroji vzdělávání a k překonávání izolace školy od ostatního života společnosti. Osvojování moderních Ikt se přiřazuje jako rovnocenná součást k takovým základním kulturním technikám, jako je čtení, psaní, počítání. Stávají se součástí všeobecného i odborného vzdělávání. [2]

1.4 Výchova k práci s informacemi a informačními prameny

Autorka Alena Vališová v knize Pedagogika pro učitele se zabývá též tématem vztahujícím se k informační a komunikační technologii. Zaměřila se na problémy výchovy k práci s informacemi, využíváním informačních pramenů ve výuce, otázkami elektronizace výchovně vzdělávacího procesu a některými technickými informačními prostředky, především možnostmi využití počítačů přímo ve výuce a ve škole.

1.4.1 Rozvíjení informačních dovedností

Problematika informatizace výchovně vzdělávacích činností vystupuje stále více do popředí. Dochází k rozporu mezi vzrůstajícím množstvím informací a omezenou schopností jedince či společnosti jako celku jich užívat. Znalost informací je stále důležitější v osobním, odborném i společenském životě každého. Jednou z cest řešení je systematická výchova k práci s informacemi.

Výchova k práci s informacemi je chápána jako práce s informačními prameny jako jsou například písemné dokumenty, obrázkové dokumenty, zvukové a audiovizuální dokumenty. Výsledkem jsou vědomosti, dovednosti a návyky. [3]

Tato tematika zahrnuje ještě několik dalších oblastí:

- vědomí potřeby informace (i malé děti mají potřebu získávat co nejvíce informací),
- výběr informačních pramenů (časopisy, knihy, sdělovací prostředky, muzea, ...),
- strategie vyhledávání informací (zběžné vyčtení textu, shrnutí přečteného, dovednost rozpoznat odkazy na četbu, rychlá orientace podle abecedy, správné rozeznávání zkratk a značek),
- hodnocení informací (ocenění informační hodnoty zdroje, oddělování podstatných informací od nepodstatných),
- organizace a úprava poznámek (dovednost samostatného vedení poznámek). [3]

1.4.2 Elektronizace ve výchovně vzdělávacím procesu

Jedním ze základních cílů současné školy podle autorky Vališové je připravit všechny žáky a studenty na co nejširší využívání elektroniky a výpočetní techniky jak v budoucím zaměstnání, tak v osobním životě.

Elektronizací ve výchovně vzdělávacím procesu se rozumí v podstatě tři základní oblasti:

- výuka elektroniky jako samostatného předmětu nebo jako součást jiných předmětů,
- výuka počítačů a jejich aplikace jako studijní a vědní obor
- a využívání počítačů a elektroniky k podpoře a řízení výuky a učení.

Aby bylo možné využití elektronizace, musí být splněn předpoklad dovednosti komunikace s počítačem. Ve školách by žáci měli získat informace a zkušenosti v práci s výpočetní technikou, s ovládáním terminálu či osobního počítače. Základním předpokladem je zajištění spolehlivé výpočetní techniky, videotechniky a elektronických školních pomůcek. Dále zabudování otázek elektroniky, výpočetní techniky a informačně komunikativní techniky do reálné výuky (učební plány a osnovy). Optimální vyškolení učitelů škol a jejich řešení problémů tvorby vybavení pro výuku a využití osobních počítačů v jednotlivých předmětech. [3]

2 Realizace průřezového tématu na střední škole

Z předchozí kapitoly je zřejmé, že škola musí respektovat Rámcové vzdělávací programy pro konkrétní obory, aby mohla vytvořit své Školní vzdělávací programy se zařazením průřezového tématu Informační a komunikační technologie. Škola při realizaci může zohlednit potřeby svých žáků i materiální a především personální možnosti. Práce se zaměřila především na Střední školu v Lomnici nad Popelkou a její způsob realizace.

2.1 Charakteristika zkoumané školy

Informace týkající se školy jsou čerpány z jejích internetových stránek. Tato škola je příspěvkovou organizací a ředitelem je PaedDr. Lubomír Charousek. Sdružuje tyto tři součásti:

- Střední školu s kapacitou 600 žáků,
- Domov mládeže s kapacitou 175 lůžek
- a Školní jídelnu s kapacitou 500 stravovaných.

Na této střední škole se vyučují jak obory zakončené maturitní zkouškou, tak obory zakončené závěrečnou zkouškou. Pro ilustraci je zde uveden přehled nabízených oborů:

- čtyřleté studijní obory s maturitou: Cestovní ruch, Ekonomika a podnikání (atraktivní zaměření na veřejnosprávní činnosti s významnou podporou výpočetní techniky), Gastronomie,
- tříleté učební obory s výučním listem: Cukrář, Kuchař-číšník, Pekař,
- tříleté speciální učební obory s výučním listem: Potravinářská výroba, Stravovací a ubytovací služby,
- dvouleté speciální učební obory s výučním listem: Potravinářské práce
- a dvouleté denní nástavbové studium s maturitou: Podnikání.

Střední škola v Lomnici nad Popelkou má dlouholetou tradici ve středním školství. Škola je schopna zajistit dostatečně širokou nabídku studijních a učebních oborů pro absolventy základních, speciálních škol i absolventy středních škol a uspokojit tak poptávku po vzdělávání v oblasti oborů gastronomických, potravinářských, obchodu, služeb a cestovního ruchu. V novodobé historii navazuje na tradici středních škol, které byly v roce 2003 sloučeny v jeden subjekt. [12]

Vyučování probíhá v učebnách pro teoretickou výuku a v odborných učebnách (jazykové, počítačové, administrativní, odborné laboratoři), kde najdete i část dílen pro učební obory kuchařského zaměření.

Výuka odborného výcviku všech učebních oborů probíhá v moderních dílnách. Škola nabízí také ubytování ve dvou a třílůžkových pokojích s vlastním sociálním zařízením na Domově mládeže s možností celodenního stravování ve školní jídelně. Pro ubytované žáky nabízí internát zájmovou činnost v kroužcích různého zaměření. Všichni žáci mají možnost realizovat své zájmy a schopnosti při akcích, které pořádá škola. [12]

2.2 Rámcové vzdělávací programy pro školu

Podle internetových stránek Národního ústavu odborného vzdělávání vznikaly pro každý obor samostatné RVP. Schvalování vzdělávacích programů probíhalo v několika fázích. V poslední čtvrté etapě bylo vydáno čtyřicet devět RVP pro obory odborného vzdělávání a dva RVP pro praktickou školu. Dosud byly vydány (schváleny) tyto RVP pro odborné vzdělávání:

- **1. vlna (červen 2007):** 63 RVP – školy mají začít učit podle ŠVP nejpozději od 1. září 2009
- **2. vlna (květen 2008):** 82 RVP - školy mají začít učit podle ŠVP nejpozději od 1. září 2010
- **3. vlna (květen 2009):** 82 RVP - školy mají začít učit podle ŠVP nejpozději od 1. září 2011
- **4. vlna (duben 2010):** 49 RVP - školy mají začít učit podle ŠVP nejpozději od 1. září 2012 (8 RVP pro obory vzdělávání v konzervatoři kategorie M, P) [8]

Střední škola vytvářela ŠVP v prvních třech vln. V první vlně se nacházejí:

- obory s maturitou: Cestovní ruch, Ekonomika a podnikání, Gastronomie
- a obory s výučním listem: Cukrář, Pekař, Kuchař-číšník.

V druhé vlně škola tvořila školní vzdělávací programy pro obory s výučním listem kategorie E Potravinářská výroba, Stravovací a ubytovací služby a Potravinářské práce. Třetí vlna nyní probíhá. Ve škole se vytváří a bude se schvalovat ŠVP pro obor nástavbového studia Podnikání.

2.2.1 Průřezová témata v Rámcových vzdělávacích programech

Po prostudování všech RVP pro všechny obory této školy, bylo zjištěno, že rámcové vzdělávací programy obsahují čtyři průřezová témata. Jsou to témata: Občan v demokratické společnosti, Člověk a životní prostředí, Člověk a svět práce a Informační a komunikační technologie.

Podle rámcového vzdělávacího programu pro obor Cestovní ruch se výchova k demokratickému občanství zaměřuje na vytváření a upevňování takových postojů a hodnotové orientace žáků, které jsou potřebné pro fungování a zdokonalování demokracie. Nejde však pouze o postoje, hodnoty a jejich preference, ale také o budování občanské gramotnosti žáků, tj. osvojení si faktické, věcné a normativní stránky jednání odpovědného občana.

Průřezové téma Člověk a životní prostředí se zaměřuje na udržitelný rozvoj. Nezbytným předpokladem jeho realizace je příprava budoucí generace k myšlení a jednání v souladu s principy udržitelného rozvoje, k vědomí odpovědnosti za udržení kvality životního prostředí a jeho jednotlivých složek a k účtě k životu ve všech jeho formách.

Jedním ze základních cílů tématu Člověk a svět práce je příprava absolventa, který má nejen určitý odborný profil, ale který se díky němu dokáže také úspěšně prosadit na trhu práce i v životě. Téma doplňuje znalosti a dovednosti žáka získané v odborné složce vzdělávání o nejdůležitější poznatky a dovednosti související s jeho uplatněním ve světě práce, které by mu měly pomoci při rozhodování o další profesní a vzdělávací orientaci, při vstupu na trh práce a při uplatňování pracovních práv.

Jedním z nejvýznamnějších procesů, probíhajících v současnosti v ekonomicky vyspělých zemích, je budování tzv. informační společnosti. Informační společnost je charakterizována podstatným využíváním digitálního zpracování, přenosu a uchovávání informací. Technologickou základnou této proměny je využívání prvků moderních informačních a komunikačních technologií. V březnu roku 2004 schválila vláda ČR strategický dokument v oblasti rozvoje informační společnosti tzv. Státní informační a komunikační politiku. V dokumentu je mj. Zmiňována nutnost objektivního hodnocení dovedností a znalostí v oblasti počítačové gramotnosti. [8]

Průřezové téma by mělo být zpravidla realizováno v samostatném vyučovacím předmětu převážně všeobecně vzdělávacího charakteru, žádoucí je však jeho pronikání i do předmětů ostatních. Rozšíření využívání prostředků Ikt při výuce předpokládá především vybavení škol odpovídající výpočetní technikou. Je třeba, aby školy měly počítačové učebny vybaveny dostatečným počtem pracovních stanic, tvořených moderními multimediálními počítači zapojenými v dostatečně propustné lokální síti, umožňující sdílení případných síťových prostředků (tiskárny, skenery, DVD-ROM, disky,...) a s rychlým přístupem na Internet. [8]

Průřezová témata reprezentují v RVP okruhy aktuálních problémů současného světa. Vytvářejí příležitosti pro individuální uplatnění žáka převážně v oblasti postojů a hodnot. Průřezová témata jsou uvedena charakteristikou průřezového tématu a jeho přínosem k rozvoji osobnosti žáka. Obsah je zpracován do tematických okruhů, které nabízejí témata činnosti a náměty.

2.3 Vytvořené školní vzdělávací programy

Škola vytvořila ŠVP z první vlny a začala podle nich učit od prvního září dva tisíce devět. Na škole se nyní nacházejí dva ročníky oboru Cestovní ruch, Gastronomie, Cukrář a Kuchař-číšník, které spadají do nových ŠVP. Obor Ekonomika a podnikání má pouze první ročník a obor Pekař už po dvakrát nebyl otevřen.

Z druhé vlny tvorby ŠVP se nachází na škole pouze obor Potravinářská výroba. Na druhé dva obory nebyl nabrán dostatečný počet uchazečů. Třetí vlna stále probíhá. V květnu dva tisíce jedenáct má proběhnout schvalování Školního vzdělávacího programu pro obor Podnikání.

Pro prostudování školních vzdělávacích programů bylo zjištěno, že v každém ŠVP se nachází rámcový učební plán, který závazně stanovuje začlenění vzdělávací oblasti a oborů, minimální časovou dotaci a disponibilní časovou dotaci. Na podkladě RVP škola vytvořila své učební plány. Škola využívá disponibilní časovou dotaci k realizaci vzdělávacího obsahu Ikt, které podporuje specifická nadání a zájmy žáků, pozitivně je motivují k učení.

2.3.1 Disponibilní hodinové dotace pro realizaci

Informační a komunikační technologie může mít ve ŠVP pozici povinného předmětu ve všech nebo pouze v některých ročnících školy, přičemž hodinová dotace se čerpá z disponibilní časové dotace. Dále se Ikt může stát povinně volitelným předmětem, opět se zdrojem hodin z disponibilní dotace. Škola může do svého ŠVP zařadit integrující projekty nebo speciální kurzy, jejichž obsahem bude Informační a komunikační technologie.

Jako nepovinný předmět nebo zájmová činnost není zařazena do učebního plánu a rozvrh výuky a žáci ji mají nad rámec povinného vzdělávání. Rozdíl mezi povinným předmětem a zájmovou činností spočívá v tom, do jaké míry jsou organizovány školou a ve způsobu hodnocení. Není v zásadě rozhodující, která z výše uvedených forem bude školou realizována.

Do učebního plánu školního vzdělávacího programu se zařazují vyučovací předměty, které se vytvářejí na základě vzdělávacích oblastí a obsahových okruhů stanovených v rámcovém rozvržení. Minimální počty ve ŠVP školy jsou dodržovány. Disponibilní hodiny jsou určeny pro vytváření profilace ŠVP, realizaci průřezových témat, posílení hodinové dotace jednotlivých vzdělávacích oblastí a obsahových okruhů, pro podporu zájmové orientace žáků.

Po prostudování všech ŠVP, podle kterých se letošní školní rok 2010/2011 učí, byli v učebních plánech zjištěny následující počty týdenních vyučovacích hodin za celou dobu vzdělávání v porovnání s požadavky RVP.

Tab. 1 Týdenní vyučovací hodiny za dobu vzdělávání

ŠVP	Minimální (maximální) počet hodin podle RVP	Počet hodin v ŠVP
Cestovní ruch	128 (140)	128
Ekonomika a podnikání	128 (140)	128
Gastronomie	128 (140)	131
Kuchař-číšník	96 (105)	98
Cukrář	96 (105)	96
Potravinářská výroba	96 (105)	96
Pekař	96 (105)	96

2.4 Způsoby realizace tématu Ikt

Z prostudované literatury je zřejmé, že škola má tři možnosti jak zařadit průřezové téma informační a komunikační technologie do školních vzdělávacích programů. Pokaždé k tomu využívá disponibilní hodinovou dotaci z rámcového učebního plánu. Do nepovinných předmětů škola zařazuje jen konverzace v cizím jazyce nebo cvičení z matematiky. První způsob, zavedení samostatného předmětu, škola v realizaci Ikt využívá nejčastěji.

2.4.1 Samostatný předmět

Při zavedení samostatného vyučovacího předmětu, který se jmenuje Informační technologie, Aplikovaná informační technologie a předmět Písemná a elektronická komunikace, byl ve ŠVP uveden jeho název, charakteristika a vzdělávací obsah. Všechny tyto předměty jsou zařazeny ve školním vzdělávacím programu pro obor Cestovní ruch. Proto byla práce zaměřena především na tento obor.

Jednotlivá průřezová témata musí být realizována postupně. Cílem je témata integrovat, aby žáci objevovali vzájemné souvislosti. Pozitiva se týkají vykazování, protože vyučovací předmět bude mít svoji konkrétní týdenní hodinovou dotaci a realizované tematické okruhy a témata se budou postupně objevovat v třídní knize. V následujících kapitolách budou uvedeny všechny tři předměty, ve kterých se realizuje průřezové téma informační a komunikační technologie.

Problémem může být garance tohoto vyučovacího předmětu. Ne ve všech školách se najde pedagog, který by byl schopen tento předmět obsahující náplň garantovat. Rozdrobením garance vyučovacího předmětu mezi více pedagogů by mohlo dojít k problémům týkajícím se návaznosti mezi jednotlivými částmi a také problémům spojeným s organizací v rámci rozvrhu.

Na této škole jsou pedagogové zaměřeni vždy na jeden konkrétní předmět a jsou schopni garantovat náplň předmětu. Pokud je třída početnější, je rozdělena na dvě skupiny, které vyučuje jeden pedagog. Jako první tu bude zmíněn předmět Informační technologie.

2.4.2 Předmět Informační technologie

Vzdělávací oblast informační a komunikační technologie musí mít podle RVP minimálně 4 vyučovací hodiny týdně. Do ŠVP pro Cestovní ruch je zařazen předmět Informační technologie s dotací 198 hodin za studium, což je 66 hodin za jeden školní rok. [14]

V předmětu Informační technologie si žáci vytváří základní představu o informačních technologiích, učí se ovládat a využívat standardní vybavení počítače, nejen pro účely uplatnění se v praxi, ale i pro potřeby dalšího vzdělávání. Tento předmět je zařazen do prvního, druhého a třetího ročníku studia.

Stěžejní formou výuky je individuální práce žáka na počítači. Při výuce žák provádí praktické úkoly, které ho mají připravit na úspěšné absolvování praktické maturitní zkoušky. V hodinách je kladen velký důraz na samostatnou práci a řešení komplexních úloh.

Obsahem jsou praktické a teoretické informace. Teoretické informace jsou potřebné pro lepší pochopení fungování informačních technologií a jejich postavení v dnešní společnosti. V praktickém vzdělávání prvního ročníku je zařazena práce s počítačem, operačním systémem, soubory, adresářová struktura, práce se standardním aplikačním programovým vybavením (textový procesor, tabulkový procesor, software pro tvorbu prezentací) a práce v lokální síti, elektronická komunikace, komunikační a přenosové možnosti Internetu.

Ve druhém a třetím ročníku se v učebních osnovách objevuje práce se standardním aplikačním programovým vybavením (kromě již zmíněných i databázový procesor, počítačová grafika), práce s informačními zdroji, celosvětová počítačová síť Internet. [14]

V tomto předmětu žáci nerozvíjí pouze kompetenci využívat prostředky informačních a komunikačních technologií, ale i ostatní klíčové kompetence. Velkým přínosem tohoto předmětu jsou i odborné kompetence.

2.4.3 Předmět Aplikované informační technologie

Pro tento druhý předmět byla vyhrazena šedesátihodinová dotace. Předmět je určen pro čtvrtý ročník studia. Pomocí tohoto předmětu není rozvíjena jen kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a kompetence pracovat s informacemi. Žáci rozvíjí též kompetenci k učení. Naučí se ovládat různé techniky učení a umí se vytvořit vhodný studijní režim. Naučí se porozumět zadání úkolu a určit jádro problému. Volí prostředky a způsoby (pomůcky, studijní literaturu, metody a techniky) vhodné pro splnění jednotlivých aktivit.

Výuka by měla probíhat formou fiktivní firmy a jednalo by se o samostatné nebo týmové řešení praktických úkolů. Ve výuce by měl být kladen důraz na individuální práci a řešení komplexních úloh. Měl by být uplatňován projektový přístup. Zde se objevuje kombinace dvou možností realizace (samostatný předmět a projektové vyučování). [14]

Protože nový školní vzdělávací program pro obor Cestovní ruch byl na škole zaveden v roce 2010, tento předmět ještě nikdo nevyučoval. Proto tato následující část práce bude zaměřena především na tento předmět. Měla by sloužit jako inspirace pro pedagoga, který tento předmět bude vyučovat. Nejdůležitější je zaměřit se na obsah ŠVP a možnosti využití Ikt při výuce.

Obsah ŠVP pro předmět Aplikované informační technologie

V předmětu si žáci vytvoří základní představu o využití informačních technologií při praktických činnostech ve firemních prostředích. Získají kompetence pro práci s běžným softwarem pro řešení ekonomických úloh, podporu administrativních činností a komunikace, vyhledávání a publikování informací.

V následující tabulce jsou znázorněny výsledky vzdělávání a kompetence, které by žák během výuky měl získat. Dále je pak uveden obsah vzdělávání a mezipředmětové vazby především na Informační technologie. Objevují se zde také vazby na předmět Účetnictví a Písemná a elektronická komunikace. Účetnictví je zařazeno ve školním vzdělávacím programu do druhého a třetího ročníku. V každém ročníku se vyučují dvě hodiny týdně.

Tab. 2 ŠVP pro Cestovní ruch – předmět Aplikované informační technologie

Ročník: 4. Počet hodin v ročníku: 60		
Výsledky vzdělávání a kompetence	Obsah vzdělávání	Mezipředmětové vztahy
Žák: <ul style="list-style-type: none"> vytváří, upravuje a uchovává strukturované textové dokumenty, používá běžné základní aplikační programové vybavení, 	1. Práce se standardním aplikačním programovým vybavením – textový procesor <ul style="list-style-type: none"> podpora administrativních činností firmy typografická pravidla tvorba šablon pro obchodní korespondenci a jejich užití hromadná korespondence 	Informační technologie Písemná a elektronická komunikace
<ul style="list-style-type: none"> ovládá běžné práce s tabulkovým procesorem, používá běžné základní a aplikační programové vybavení, 	2. Práce se standardním aplikačním programovým vybavením – tabulkový procesor <ul style="list-style-type: none"> počítačová podpora typických ekonomických výpočtů ve firmě ekonomické výpočty grafy 	Informační technologie Účetnictví
<ul style="list-style-type: none"> zná základní typy grafických formátů, volí odpovídající programové vybavení pro práci s nimi, používá běžné základní a aplikační programové vybavení, 	3. Práce se standardním aplikačním programovým vybavením – počítačová grafika <ul style="list-style-type: none"> propagační materiály firmy firemní logo propagační leták, katalog 	Informační technologie
<ul style="list-style-type: none"> ovládá základní práce s databázovým procesorem, používá běžné základní a aplikační programové vybavení, 	4. Práce se standardním aplikačním programovým vybavením – databázový procesor <ul style="list-style-type: none"> využití databázového procesoru ve firemním informačním systému 	Informační technologie
<ul style="list-style-type: none"> chápe specifika práce v síti, využívá jejich možností a pracuje s jejími prostředky komunikuje, elektronickou poštou, 	5. Práce v lokální síti, elektronická komunikace, komunikační a přenosové možnosti Internetu <ul style="list-style-type: none"> firemní počítačová síť, server, pracovní stanice 	Informační technologie Písemná a elektronická komunikace

<ul style="list-style-type: none"> ovládá i zaslání a přijetí přílohy, využívá další funkce poštovního klienta ovládá další běžné prostředky komunikace a výměny dat, 	<ul style="list-style-type: none"> práce ve firemní síti, sdílení dokumentů a prostředků plánování, evidence úkolů firemní komunikace prostřednictvím Internetu sdílení firemních informací a souborů 	
<ul style="list-style-type: none"> volí vhodné informační zdroje k vyhledávání, získává a využívá informace z otevřených zdrojů, včetně použití filtrování, zaznamenává a uchovává textové, grafické i numerické informace , 	6. Informační zdroje, celosvětová počítačová síť Internet <ul style="list-style-type: none"> zdroje ekonomických informací a jejich zpracování získávání a vyplňování elektronických šablon prezentace firmy na Internetu 	Informační technologie
<ul style="list-style-type: none"> vytváří jednoduché multimediální dokumenty, používá běžné základní a aplikační programové vybavení. 	7. Práce se standardním aplikačním programovým vybavením – software pro tvorbu prezentací <ul style="list-style-type: none"> předpoklady úspěšné prezentace druhy prezentací způsoby předvádění prezentace tvorba firemní prezentace 	Informační technologie

Podle: Školní vzdělávací program *Cestovní ruch*. Lomnice nad Popelkou: Střední škola, 2009

Třída na tento předmět bude dělena na skupiny, při praktických cvičeních a v případě potřeby se skupiny spojí. Profilující část bude úzce souviset se složkou ekonomickou a jednotlivé činnosti se budou vzájemně doplňovat.

Náplň hodin

Praktická cvičení dle možností budou navazovat. Při úvodní hodině se žáci seznámí s učivem. Celý školní rok budou pracovat na podnikatelském plánu. Žáci si vytvoří skupiny po dvou nebo třech a domluví se, v jaké oblasti budou podnikat. Všechny úkoly během výuky budou koncipovány pro jejich předmět podnikání. Při hodinách budou sami rozhodovat jak, kde, kdy a v jakém sledu budou jejich předem stanové úkoly provádět.

V každém podnikatelském plánu se musí pak objevit motiv k podnikání, vymezení předmětu podnikání, charakteristika firmy, průzkum a analýza konkurence, SWOT analýza, zajištění činnosti pracovníky a technické zajištění, marketingový průzkum trhu a v závěru bude vypracována finanční analýza, kalkulace a rozpočet.

V příloze číslo jedna se nachází autorkou bakalářské práce vytvořená struktura podnikatelského plánu. Tato struktura bude poté součástí odevzdané práce studentů. Některé části práce budou rozsáhlejší a během jedné vyučovací hodiny se nestihnou. Výuka bude probíhat v počítačových učebnách vybavených potřebným softwarem.

1. Práce se standardním aplikačním programovým vybavením – textový procesor

Textový procesor je program, který slouží k vytváření formátovaného textu a je součástí kancelářského balíku Microsoft Office. Žáci by pomocí procesoru vytvářeli, upravovali a uchovávali strukturované podnikatelské plány. Žáci by tvořili šablony pro obchodní korespondenci, které se již naučili v předmětu Písemná a elektronická komunikace. Na zopakování by žáci vytvořili pozvánku na víkendovou akci pro zvané hosty pomocí hromadné korespondence.

2. Práce se standardním aplikačním programovým vybavením – tabulkový procesor

Náplní jedné z hodin by mohlo být vytvoření přehledu technického zajištění v podniku, která se nachází v šestém bodě struktury plánu. Úkol by zněl následovně: Vytvořte pomocí programu MS Excel nebo MS Word přehled majetku, který bude nutný k provozování vaší činnosti. Aplikujte zde znalosti z účetnictví a podnikové ekonomiky.

Ze zadaného úkoly by mohly vzniknout dvě varianty vypracování. Někdo by se mohl rozhodnout pro zpracování přehledu do tabulky, jiní zase zpracují přehled jako výkaz. Je zde předvedeno, jak by mohl být úkol zpracován. Jako první je uvedena možnost tabulky, druhá varianta je vyhotovený výkaz.

Tab. 3: Rozvaha zpracovaná do tabulky

Aktiva	Zahajovací rozvaha k 1. 1. 2011	(v Kč)	Pasiva
Stálá aktiva <ul style="list-style-type: none"> • pozemek 190 000,- • stavby 900 000,- • automobil 50 000,- • počítače 80 000 • softwarové vybavení 380 000,- 			Vlastní kapitál <ul style="list-style-type: none"> • základní kapitál 1 700 000,- • rezervní fond 80 000,-
Oběžná aktiva <ul style="list-style-type: none"> • zásoba surovin 320 000,- • běžný účet 450 000,- • peníze v pokladně 10 000,- • pohledávky za odběrateli 115 000,- • pohledávky za zaměstnanci 5 000,- 			Cizí zdroje <ul style="list-style-type: none"> • bankovní úvěr 350 000,- • závazky – dodavatelé 280 000,- • závazky – daň z příjmu 30 000,- • dlužné mzdy 60 000,-
Celková aktiva	2 500 000,-		Celkem pasiva 2 500 000,-

Toto zpracování se objevuje v knížkách účetnictví pro střední školy. Je velmi přehledné a umožňuje tak posoudit finanční pozici podniku. Proto se rozvaha také někdy nazývá výkazem o finanční pozici. Přesné zpracování výkazu je vyobrazeno v následující tabulce, která nejdříve obsahuje rozpracování aktiv a posléze rozpracování pasiv.

Tab. 4: Rozvaha zpracovaná jako výkaz

Zahajovací rozvaha	Rok 2011
CELKEM AKTIVA	2 500 000
Stálá aktiva <ul style="list-style-type: none"> • pozemek 190 000 • stavby 900 000 • automobil 50 000 • počítače 80 000 • softwarové vybavení 380 000 	1 600 000
Oběžná aktiva <ul style="list-style-type: none"> • zásoba surovin 320 000 • běžný účet 450 000 • peníze v pokladně 10 000 • pohledávky za odběrateli 115 000 • pohledávky za zaměstnanci 5 000 	900 000

CELKEM PASIVA	2 500 000
Vlastní kapitál	1 780 000
• základní kapitál	1 700 000
• rezervní fond	80 000
Cizí zdroje	720 000
• bankovní úvěr	350 000
• závazky – dodavatelé	280 000
• závazky – daň z příjmu	30 000
• dlužné mzdy	60 000
AKTIVA – PASIVA	0

V rozvaze vytvořené jako výkaz mohou být veškeré druhy majetku a zdroje krytí rozepsány dopodrobna. Pro školní účely stačí stručný přehled. Co se na úkolu bude posléze hodnotit? Způsob provedení zpracování rozvahy a zda se aktiva a pasiva rovnají. Tato rovnost se nazývá bilanční rovnice nebo úhrn rozvahy.

Důležité je i rozložení aktiv na stálá a oběžná a rozložení pasiv na vlastní kapitál a cizí zdroje. Jednotlivé druhy majetku a zdroje krytí mají přesné uspořádání. Nejdříve se píše ve stálých aktivech dlouhodobý hmotný, nehmotný a finanční majetek. V oběžných aktivech jsou nejdříve zásoby, poté krátkodobý finanční majetek a naposledy se píše pohledávky. Základní kapitál se nachází v pasivech jako první. Pak následuje další vlastní kapitál. V cizích zdrojích jsou nejdříve úvěry a naposledy závazky. Při tomto úkolu žáci prokážou nejen znalosti z účetnictví a ekonomiky, ale také znalosti z předmětu Informační technologie. Procvičí se tu hlavně práci s tabulkami.

3. Práce se standardním aplikačním programovým vybavením – počítačová grafika

Náplní dalších hodin by mohlo být vytvoření letáku, který by pak spadl do sedmého bodu struktury podnikatelského plánu. Zadání úkolu by mohlo znít takto: Vytvořte leták na propagaci Vámi vytvořeného víkendového balíčku. Zpracujte ho v programu Word nebo Zoner Callisto dle Vašeho výběru a vytiskněte. Zde se využije nejen počítačový software, ale i tiskárna.

Pokud by se leták tvořil v programu Zoner Callisto, mohla by výsledná práce vypadat následovně. Na obrázku číslo dvě je znázorněna pozvánka na pohádkový víkend do penzionu Ratolest, kterou autorka práce vytvořila. Neopomenutelnou součástí je i datum plánované akce. Pro doplnění potřebných informací nebo pro rezervaci je tu uveden i kontakt (fiktivní webová stránka).

Obr. 2: Zpracování letáku v programu Zoner Callisto

Podle internetových stránek Mokřý Systems je Zoner Callisto program pro nejširší grafické potřeby. Dá se využít k tvorbě všech druhů tiskovin a internetové grafiky. Pro sdílení dokumentů vytvořených v tomto programu je potřeba konvertovat data do obecně známého formátu. Takovým formátem je např. formát PDF (Portable Document Format), používaný pro výměnu grafických dokumentů, ale i pro publikování dokumentů, které mohou mít i více stran. [5]

Exportované soubory lze pak prohlížet v programu Adobe Reader, který je na školních počítačích také nainstalovaný. Tudiž žáci mají k dispozici veškeré softwarové vybavení pro tvorbu takovýchto obrázkových dokumentů.

2.4.4 Předmět Písemná a elektronická komunikace

Předmět Písemná a elektronická komunikace dle ŠVP má celkovou hodinovou dotaci 264 hodin za celé studium. Vede žáky k racionální a přesně vedené administrativě, zvyšování produktivity a kvality práce na počítači. Psaní desetiprstovou hmatovou metodou je základním předpokladem pro efektivní ovládání počítače a tvoří základy tzv. klávesnicové gramotnosti. V oblasti elektronické komunikace jsou žáci vedeni k jejímu využívání a stylizují písemnosti ve vyhovující formální úpravě v souladu s normou pro úpravu písemností. Získané dovednosti a vědomosti pak žáci uplatňují i v ostatních předmětech jako je Informační technologie, Ekonomika a při psaní seminárních prací, apod. Usnadňuje a urychluje práci nejen pro dobu studia, ale i v praktickém životě.

Učivo je rozvrženo do ročníků pro obor Cestovní ruch s následující týdenní hodinovou dotací:

- 1. ročník 3 hodiny,
- 2. a 3 ročník 2 hodiny,
- 4. ročník 1 hodina.

Do prvního ročníku škola zařadila tématický celek Základy psaní na klávesnici. Vyučuje se pomocí softwarového výukového programu a podle učebnice. Žáci se seznámí s klávesnicí počítače a naučí se jí ovládat desetiprstovou hmatovou metodou. Naučí se pořizovat záznam podle přímého diktátu, upravují text podle korekturních znamének a vyhotovují základní druhy tabulek. V druhém ročníku se upevňuje hmatová jistota a zvyšuje se rychlost psaní. Je zařazen též tématický celek s názvem Propagační písemnosti a osobní dopisy. Ve třetím ročníku jsou probírány tematické celky Komunikace v obchodním styku a Cizojazyčná korespondence. Poslední ročník obsahuje celky Vnitropodnikové písemnosti, Personální písemnosti, Žádosti občanů a Manipulace s dokumenty.

Největším přínosem pro oblast Informační a komunikační technologie je to, že se žáci naučí používat základní a aplikační programové vybavení počítače a naučí se zpracovávat informace pomocí písemné dokumentace. [14]

2.4.5 Integrace Ikt do neinformatických předmětů

Je to pravděpodobně nejrozšířenější způsob realizace vzhledem k názorné mezioborovosti, kdy téma je přímo zařazeno ve vyučovacím předmětu. V současné době není důležité zařazování učiva pod určitý vyučovací předmět, ale mělo by docházet k utváření uceleného pohledu žáka na svět prostřednictvím všech předmětů. Úskalí by však mohlo představovat naplňování a vykazování, zda tématické okruhy a témata byla opravdu prezentována.

Pro obor Cestovní ruch na škole v Lomnici by mohla být jednotlivá průřezová témata zařazována do tematických celků tak, aby svým pojetím vedly žáky k odpovědnému jednání ve vztahu k přírodě, k ekologii, k demokratické společnosti, vychovávaly žáky k zodpovědnosti, vztahu k práci a naučily je pracovat s informačními technologiemi při vyhledávání potřebných informací. Informační a komunikační technologie se realizuje ve využití softwaru pro tvorbu žákovských projektů a využití internetu k dalšímu vzdělávání a získávání informací. K tomu ovšem škola potřebuje mít k dispozici potřebnou techniku.

Co se týče mezipředmětových vztahu mezi oblastí Informační a komunikační technologie a jinými předměty, se u každého předmětu tato oblast nachází minimálně dvakrát za školní rok. Žáci především využívají Ikt k vyhledávání informací na internetu, které potřebují ke zpracování seminárních prací. Pro získání kompetence k využívání prostředků informačních a komunikačních technologií je to velmi málo.

Ve většině případů pedagog Ikt využívá, ale žák nemá možnost se s touto technologií sám seznámit. Největší výhodou informačních technologií je to, že technika upoutává pozornost žáků. Z poznatků z praxe autorky práce, bylo zjištěno to, že žáci dávají při hodinách větší pozornost, pokud se v hodině použije informační technologie.

Podle Skalkové v knize Obecná didaktika se dá v jednotlivých hodinách využívat oblast Ikt pomocí moderní techniky. Mezi moderní didaktické prostředky patří především film, magnetofony, televize, video a počítače. Významné místo zaujímá mezi audiovizuálními pomůckami výuková televize a video. [2]

Televize, videorekordér a DVD přehrávač

Učitelé odborných gastronomických předmětů využívají televizi, videorekordér a DVD přehrávač. Video slouží pro názornou výuku v předmětech Stolničení, Technologie, Potraviny a výživa, Stroje a zařízení v gastronomii a dalších. Na videokazetách se nachází kategorie s tematikou umění obsluhy, polévky, omáčky, přílohy, bezmasé pokrmy, maso aj. Výhodou této výuky je, že žáci vidí postup přípravy pokrmů. Aby tato vizuální pomůcka mohla být používána ve všech třídách, je celý komplet umístěn na pojízdném vozíku, který je všem k dispozici ve sborovně. V tomto případě jde opět pouze o práci učitele s Ikt, žáci jen pasivně sledují výukové materiály, ale s technikou se nenaučí pracovat.

Počítače a Internet

Počítače se naučí žáci ovládat v samostatném předmětu Informační technologie, který byl v předešlých kapitolách již popsán. Žáci se učí Ikt ovládat a pracují s ní.

Ve vzdělávání v oblasti Ikt mohou být jednotlivé klíčové kompetence v hodinách rozvíjeny i pomocí tzv. Learning management systém, který umožňuje v rámci plnění kompetencí k učení předkládat učivo jasněji a strukturovaně, což by mělo vést k jeho lepšímu zvládnutí. Informace o e-learningu byli čerpány na internetových stránkách Education center.cz. Za pomoci Internetu a Ikt jsou žáci schopni vyhledat řešení jim zadaného problému, popř. nalézt další alternativy řešení a porovnat je. Žák by měl zvládnout v rámci komunikativní kompetence formulovat své myšlenky a vytvořit z nich kultivovaný písemný projekt, při čemž může využít textového editoru. V rámci naplnění sociální a personální kompetence Ikt umožňuje pracovat ve skupinách na projektech, kdy je třeba si rozdělit jednotlivé role, vyhledat potřebné informace na Internetu a diskutovat o možných řešeních a dopracovat se k nějakému odpovídajícímu výsledku. Součástí výuky Ikt by pak mělo být seznámení s autorským právem, kdy se žáci dozvědí určitá pravidla, zda vůbec lze používat práci někoho jiného nebo co jim hrozí při porušení tohoto zákona. [4]

Žáci tímto způsobem získají občanskou kompetenci. Pracovní kompetence je v rámci Ikt rozvíjena vždy, pokud žák samostatně něco tvoří, má-li nalézt vhodné a zároveň úsporné způsoby řešení daného problému.

Škola v Lomnici nad Popelkou tento způsob využití Ikt ve výuce nepoužívá. Zařazení E-learningu by bylo pro školu a pro studenty přínosné. Hledá-li se vysvětlení pojmu e-learning v knihách a na internetu, je takřka nemožné najít dvě naprosto shodné definice. Pokud by se zařadil toto způsob na škole, mělo by to své výhody a nevýhody.

Mezi **přínosy** patří především dostupnost informací kdykoli a odkudkoli. Pokud se žák rozhodne nastudovat něco, co je dostupné v e-learningovém prostředí, pak jedinou podmínkou je mít přístup k počítači a připojení k internetu. Informace lze libovolně aktualizovat a upravovat. Výhodou této specifické formy vzdělávacího procesu je pro autora přístupnost vzdělávacího obsahu. Každý student by pracoval sám za sebe. Kdyby byl tento nástroj využíván ve výuce, pak se do ní zapojil aktivně každý žák.

Dalším přínosem jsou nižší náklady na výuku. Většina škol má omezené prostředky na financování nových učebních materiálů. Učitelé Informační technologie na škole mají zjištěno, že na trhu je k dispozici mnoho učebnic ze všech předmětů, ale v oblasti Ikt většina učebnic nevyhovuje obsahem výuce.

Při zapojení e-learningu do výuky by měli žáci možnost informace slyšet, vidět, vyzkoušet si příklady a o zadaných problémech diskutovat. Učivo je při osvojování vnímáno více smysly, takže žáci jsou schopni si z něj zapamatovat daleko více.

Mezi **záporné stránky** e-learningu patří dostupnost počítače a internetu. Je potřeba zajistit každému žákovi přístup k počítači s připojením k internetu, ať už doma, nebo ve škole. Připojení by mělo být dostatečně rychlé, aby bylo možné pracovat se soubory, které jsou k výuce potřeba.

Další překážkou zavedení e-learningu je náročná příprava textů. Každý vyučující si musí připravit testy, které má v papírové podobě, do elektronické podoby, což zabere hodně času. Nemůže se jednat o pouhou kopii papírového textu. Může dojít k tomu, že některé věci se ani elektronicky zpracovat nedají. Pokud by bylo v textu nutné udělat nějakou úpravu zastaralých údajů, bylo by to zcela nemožné.

V některých předmětech nelze e-learning vůbec používat. Například pro výuku tělocviku by se těžko hledala možnost jeho zapojení. Pro některé žáky je zcela nevhodný. E-learning může být vhodným řešením pro pomalejší žáky. Naopak také ale může být pro některé žáky nepředvídatelnou překážkou při studiu. Žáci se specifickými poruchami učení, které se na škole nacházejí, se vyznačují problémy s pochopením psaného zadání úlohy. Výuka by se tímto způsobem dala určitě doplnit či podpořit, ale bylo by nutné zohlednit situaci školy a možnosti žáků.[4]

Interaktivní tabule

Další pomůckou, která by měla sloužit učitelům i žákům, je interaktivní tabule. Velkým nedostatkem je, že někteří učitelé interaktivní tabuli vůbec nepoužívají nebo jen velice málo. Nejčastěji ji využívají jen pro promítání výukových materiálů. Ale žáci s touto tabulí téměř vůbec nepracují. Je spousta možností, jak žáky do interaktivního vyučování zapojit. Mnoho materiálů bylo již vytvořeno a jsou k dispozici na webových stránkách. Na stránkách jsou k dispozici soubory pro interaktivní tabule pro různé předměty.

Vznikají různé projekty například Projekt pro zkvalitnění výuky na základních a středních školách Libereckého kraje pomocí vyučovací metody využívání interaktivních multimediálních tabulí. Projekt byl ukončen v polovině roku 2008. Vznikaly studijní materiály a pracovní elektronické zdroje, které jsou nyní k dispozici pro všechny školy zapojené do tohoto projektu.

Největším úskalím je to, že nejsou materiály zatím zpracované pro všechny předměty. Zatím nikde se neobjevily materiály pro předměty ekonomického zaměření (ekonomika, účetnictví). Přitom při hodinách účetnictví by se interaktivní tabule dala využívat velmi často. Stávající keramické tabule jsou často nedostačující. V praxi autorkou je ověřené, že pokud chce vyučující napsat na tabuli zadání příkladu pro účtování a poté žáci mají napsat řešení, tabule je příliš malá. Některé příklady na opakování jsou komplexního charakteru, takže jedna vyučovací hodina na vypracování nestačí. Na začátku další hodiny se opět musí zapsat vše důležité a to hodinu velice zdržuje. Pokud se využije interaktivní tabule, můžou se data uchovávat v počítači a na začátku hodiny se opět začne tam, kde se minulou hodinu skončilo.

2.5 Podmínky realizace

Rámcový vzdělávací program pro obor Cestovní ruch definuje personální a organizační podmínky, které jsou nutné k realizaci průřezových témat. Další nutností týkající se oblasti Informační a komunikační technologie je materiální vybavení školy.

2.5.1 Kvalifikace pedagogů

Dle RVP pro Cestovní ruch mezi personální podmínky například patří:

- odborná a pedagogická způsobilost pedagogických pracovníků, kteří realizují školní vzdělávací program, a plnění dalších kvalifikačních předpokladů nutných k výkonu složitějších, odpovědnějších a náročnějších pedagogických činností a náročnějších řídicích činností,
- soulad vzdělávacích a výchovných činností pedagogických pracovníků s cíli vzdělávání stanovenými zákonem a RVP. [7]

Ve všech školních vzdělávacích programech se objevují požadavky na personální zabezpečení výuky. Konkrétní požadavky na pedagoga v rámci oblasti Ikt nejsou nikde definovány. Škola je po stránce personální zabezpečena pro výuku jak teoretických tak i praktických předmětů. Vzhledem k tomu, že se práce věnuje převážně oboru Cestovní ruch, budou zde popsány požadavky na pedagogy tohoto zaměření. Vzhledem k výuce i dalších oborů kategorie M a L (nástavbové studium) má škola odpovídající zajištění pro obory zakončené maturitní zkouškou. Výchovné poradenství zajišťuje výchovný poradce s odpovídající kvalifikací. Tuto funkci vykonává v tomto školním roce 2010/2011 zástupce ředitele PaDr. Pavel Pavelka. Zodpovídá také za péči o žáky se specifickými vzdělávacími potřebami.

Všichni učitelé teoretického i praktického vyučování mají plnou kvalifikaci, s odpovídající aprobací pro výuku přidělených předmětů nebo si odpovídající vzdělání doplňují. U jednoho pedagoga nad 55 let je doplnění vzdělání prominuto z důvodu dlouholeté pedagogické praxe a výborných pedagogických výsledků. Doplnění potřebné kvalifikace je v zájmu školy i pedagogů.

Personální zabezpečení oboru Cestovní ruch je v souladu se zákonem o pedagogických pracovnících v platném znění, nevyžaduje změny v personálním zabezpečení výuky za podmínky neustálého vzdělávání pedagogických pracovníků v rámci DVPP a doplňování vzdělání.

K dalšímu odbornému rozvoji využívají učitelé semináře zaměřené na rozvoj pedagogických a odborných dovedností např. pořádané pedagogickými centry. Odborné znalosti si převážně doplňují i samostudiem.

Příklady nabízených seminářů pro učitele ve škole:

- Škola se zapojila do projektu **Učitel online**, který je zaměřen na rozšíření interaktivního způsobu výuky s využitím moderních informačních a komunikačních technologií mezi pedagogy a žáky škol. Učitelé se zvyšují kvalitu a odbornou úroveň. Velký důraz je zde kladen na využití volně dostupných zdrojů na internetu. Vytváří se volně dostupná databáze výukových materiálů, které lze následně použít dle konkrétní potřeby pedagoga a ŠVP. Přínosem pro zapojené školy je radikální zlepšení celkové úrovně školy, nová úroveň a kvalifikace pedagogického sboru. Změna způsobu výuky je směřována k moderním interaktivním výukovým metodám a používání prostředků Ikt v běžném životě školy. Veškeré informace a výukové zdroje zveřejněné na webu jsou k dispozici zdarma. [9]
- Další možností je **projekt VIP (využití počítače a internetu ve výuce)**. Kurzy k využití online nástrojů a sociálních sítí v e-learningu i konvenční prezentační výuce nabízí Technická univerzita v Liberci. Projekt je financován z prostředků Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky. Kurzy jsou nabízeny v pěti modulech, které lze absolvovat samostatně. Modely jsou zaměřené na způsoby online výuky (e-learningové nástroje), komunikaci ve výuce prostřednictvím počítačů a sociálních sítí, využití internetových programů pro tvorbu výukového materiálu, obraz, zvuk a video ve výuce a tvorbu interaktivních cvičení. [13]

- Pedagogům na škole byl nabídnut Národním ústavem odborného vzdělávání seminář, jehož obsahem je prezentace metodického portálu RVP. Učitelům byla nabídnuta možnost stát se autory. Měli by i napomoci při naplňování portálu kvalitními materiály, které je možné využívat ve výuce. Protože byl o tento seminář velmi malý zájem, tak se nakonec škola nezapojila.
- Jedním z důvodů proč učitelé neměli o předchozí projekt zájem byl i fakt, že se nyní aktivně zapojují do projektu **Atraktivita DVPP**. Kurz Metodika online výuky se zaměřuje na pedagogy, kteří mají zájem si osvojit či vylepšit své znalosti a dovednosti z oblasti online výuky. Hodinová dotace kurzu je 40 hodin. Kurz trvá 8 týdnů zhruba okolo 5 hodin týdně. Ve škole zatím byl pan Jaroslav Čech, který seznámil všechny pedagogy se synchronní online výukou. V této chvíli se shromažďují přihlášky do kurzu. Minimální počet zapojených pedagogů je pět. Autorka této práce je jednou ze zapojených. Podmínkou je, aby pedagog měl základní znalost ovládání PC, textového editoru a internetu. Nutností technického zázemí je osobní počítač či notebook s připojením na internet, sluchátka a nainstalovaný program Flash player. Většina učitelů má k dispozici notebook. Do budoucna by proškolení učitelé mohli vzdělávat studenty pomocí počítače.

2.5.2 Materiální vybavení školy

Pro tuto bakalářskou práci byl vytvořen přehled materiálního vybavení školy, který se částečně nachází ve zpracovaných ŠVP. Škola disponuje pro teoretickou i praktickou výuku odpovídajícím materiálním vybavením provozu.

Teoretická výuka je materiálně vybavena pro výuku studijních oborů se zaměřením na cestovní ruch, ekonomiku a podnikání kategorie M a L a také na výuku učebních oborů kategorie H a E v oblasti gastronomie a potravinářství.

Teoretické vyučování probíhá v kmenových učebnách, které jsou vybaveny běžnou technikou (tabule, zpětné projektory, video) nebo interaktivními tabulemi Activboard s dataprojektory, kapacita učeben je 20 - 30 žáků. Pro výuku jazyků mají učitelé 1 jazykovou učebnu s kruhovým uspořádáním a moderní audio – video technikou, pro výuku v kmenových učebnách mají k dispozici magnetofony. Vybavení školy pomůckami umožňuje provádět cvičení z chemie, fyziky. Pro tělesně postižené žáky má škola bezbariérový přístup i sociální zařízení. Výuka tělesné výchovy probíhá ve sportovní hale a na atletickém stadionu při základní škole. Vybavení haly umožňuje výuku gymnastiky, sálových her a kondiční přípravu. Vybavení stadionu umožňuje provádět všechny atletické disciplíny, lesopark „v oboře“ je využíván ke kondičním běhům.

Výuka informačních a komunikačních technologií a administrativních předmětů probíhá ve třech odborných učebnách se 42 žakovskými pracovišti, každé pracoviště má k dispozici osobní počítač s potřebným softwarovým vybavením a připojením na internet. Vybavení školy v oblasti informačních a komunikačních technologií je příkladem dobré praxe (dle hodnocení ČŠI z roku 2006). [14]

Stravování žáků je zajištěno ve školní jídelně. Organizace teoretického i praktického vyučování je řešena tak, aby žáci měli potřebné přestávky na oddech a na oběd.

Obr. 2 Učebna výpočetní techniky IT2

3 Návrh projektového vyučování

Projektové vyučování na Střední škole v Lomnici nad Popelkou se nerealizuje. Proto jsou zde navrženy projekty, které by škola v budoucnu mohla realizovat a pomohly by tak více přiblížit žákům oblast Informačních a komunikačních technologií.

Proces seznamování se s metodami a prostředky informačních a komunikačních technologií (ukázka nových činností, jejich praktické vyzkoušení na počítači a následné pochopení nové látky) je často jen úvodem do problematiky. Praktické úlohy by neměly chybět v žádné vyučovací hodině. Realizovány mohou být formami různých cvičení, samostatných prací, souhrnných prací, projektů, testů s použitím počítače. V rámci výuky práce s počítačem je vhodné uplatnit projektový přístup. Projekt je komplexní praktickou úlohou, při níž je aplikováno široké spektrum dovedností žáka. Projekt by měl být týmovou prací. Rozsah a náročnost projektu by měly gradovat ve vyšších ročnících, kdy jsou znalosti žáků na nejvyšší úrovni.

Podle Skalkové autorky knihy *Obecná didaktika*, je projektové vyučování založeno na řešení komplexních teoretických nebo praktických problémů na základě aktivní činnosti žáků. Ve svých koncepčních východiskách se projektové vyučování orientuje především na pojem zkušenosti žáka. Nelze od sebe odtrhávat poznání a činnosti, práci hlavy a práci rukou.

V praxi realizované projektové vyučování může mít různý rozsah. Někdy jde o určité prvky, které lze uskutečnit v jedné nebo několika málo vyučovacích hodinách, jindy se tématu věnuje půl den. Drobnější projekty se realizují v rámci jednotlivých předmětů, širší projekty umožňují překonávat hranice jednotlivých předmětů. Za nejrozvinutější formu se pokládají úplné projekty organizované například v tzv. projektovém týdnu, který se připravuje a uskutečňuje obvykle jednou za rok. [2]

V následujících kapitolách budou naznačeny projekty, které by se mohly na škole realizovat.

3.1 Projekt s názvem *Splň si své sny*

Námětem projektu by mohl být pořad, který vysílala česká televize s názvem Den D. Desítky odvážných a ambiciózních podnikatelů, vynálezců a autorů revolučních myšlenek předstupovaly před pětici investorů a snažily se získat jejich peníze, kontakty a zkušenosti. Někteří z nich uspěli, jiní na sebe svými projekty alespoň strhli pozornost veřejnosti. Tento pořad byl inspirací k vytvoření prezentací projektů žáků pomocí prostředků výpočetní techniky.

Důvodů pro vytvoření projektu je mnoho. Studenti si souhrnně opakují probírané učivo (propojují softwarové aplikace, používají pro vstup, ke zpracování a pro výstup dat počítače, protože práci odevzdávají v elektronické a papírové podobě – skener, reproduktory, tiskárnu, digitální fotoaparát, zapisovací mechaniku a další). Odevzdávat práci budou žáci po třech měsících od zadání projektu. Volbou tématu si žáci uvědomují, jaké mají své osobní zájmy, s kterými by se mohli prezentovat ve společnosti. Samotná prezentace vlastní práce je pak přípravou pro maturitní zkoušky. Naučí se vystupovat před více vyučujícími a před spolužáky. Vypracované práce se mohou stát součástí portfolia žáka. Na konci školního roku si třídní učitelé výsledky tohoto projektu uloží v kabinetech.

Časově je projekt směřován do třetího ročníku čtyřletého studia. Základní informace žáci dostanou už první vyučovací hodinu na začátku druhého pololetí. Mohou si tak začít promýšlet téma jim blízké. Přesné pokyny obdrží před začátkem jarních prázdnin. Hotové práce odevzdávají k poslednímu dubnu. Ke konci května budou žáci obeznámeni s hodnocením vypracovaných projektů a v červnu jsou závěrečné vyučovací hodiny, kdy se žáci budou prezentovat.

Rozsah klasifikace je standardních pět stupňů. Žák dostane dvě známky. Jednu za zpracování textového dokumentu a druhou za prezentaci. Každá z prací by měla obsahovat jeden soubor (dokument aplikace MS Word), jeden vytisknutý a svázaný dokument a prezentaci aplikace MS PowerPoint.

3.2 Projekt na tvorbu fiktivní firmy

Další možnou inspirací pro projekt by mohla být plánovaná akce nazývaná Mezinárodní veletrh studentských firem. Je to již 17. ročník mezinárodního veletrhu fiktivních firem, který se uskutečnil ve dnech 29. - 31. března 2011 na Výstavišti Holešovice Praha. Veletrh každoročně pořádá společnost Antre, s. r. o., která byla založena v roce 1993. Je tvořena ze studentů čtvrtých ročníků Obchodní akademie Heroldovy sady, která sídlí v Praze 10. Velkým přínosem pro studenty by bylo praktické využití znalostí získaných během studia, pokud by se též zapojili.

Obr. 2: Fotografie z mezinárodního veletrhu firem

Zdroj: OA Heroldovy sady [online]. [cit. 2011-03-17]. <<http://www.heroldovysady.cz/>>

3.2.1 Založení fiktivní firmy

Nejdříve by mohly třídy navštívit veletrh při exkurzi a inspirovaly by se již stávajícími fiktivními firmami. Před návštěvou by se měli studenti nejdříve seznámit s tím, co je to fiktivní firma. Po návratu z exkurze by se rozhodli, jaká bude jejich právní forma podnikání. Vybrat si mohou ze čtyř možností a to: veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným a nebo akciová společnost. Měli by si vybrat náplň činnosti. Mohli by podnikat jako výrobní, obchodní, dopravní či jiná společnost.

Na škole se vyučuje cestovní ruch, ekonomika a podnikání a gastronomie. Nejpravděpodobněji by si studenti oboru Cestovní ruch vybrali cestovní kancelář. Studenti oboru Ekonomika a podnikání by se zabývali nákupem a prodejem zboží. V oboru Gastronomie by si studenti vybírali buď hotel nebo restauraci s ubytováním.

První schůzka firem by se mohla konat v zasedací místnosti, která není moc využívána. Pro tyto účely by se místnost dala velmi dobře využít. Studenti by se na této valné hromadě pokusili sestavit zahajovací bilanci a rozhodovali by o výši základního kapitálu.

Podepsala by se společenská smlouva a vyplnily by se potřebné formuláře pro založení společnosti (ohlášení živnosti nebo žádost o koncesi, návrh na zápis do obchodního rejstříku a přihlášku plátce daně). Veškeré formuláře se mohou vyplnit pomocí online formulářů, které lze stáhnout na internetových stránkách příslušných institucí.

3.2.2 Prezentování firem

Firmy všech oborů by se pak mohly nejdříve prezentovat v rámci prezentační výstavy, kterou každým rokem pořádá škola. Tento školní rok 2010/2011 se výstava pořádala v pátek 26. listopadu a v sobotu 27. listopadu. Podle návštěvníků byla velmi zdařilá. Představily se zde výsledky prací žáků, učitelů teoretického a praktického vyučování. Fiktivními firmami by se tato výstava ještě více obohatila.

Každá z firem by si vytvořila svůj vlastní stánek buď v prostorách školy nebo přímo ve vyhrazené učebně. Protože se výstava koná velmi brzy, projekt by musel začít hned na začátku nového školního roku. Pro každý obor by byl určen jeden pedagog, který by studentům s projektem pomáhal.

Aby firma byla co nejvěrohodnější, studenti by si mohli na výstavu připravit i fiktivní peníze. Návštěvníci by si u nich mohli přímo objednat nějaké služby nebo výrobky. U cestovní kanceláře by si mohli objednat zájezd. U restaurace by si sjednali například svatební hostinu nebo narozeninovou oslavu.

Každý návštěvník by před vstupem do vyhrazeného prostoru dostal určitý obnos fiktivních peněz. V příloze číslo dvě jsou vyobrazeny fiktivní peníze, které vytvářeli žáci čtvrtého ročníku oboru Management cestovního ruchu. Nový školní vzdělávací program je zaveden od školního roku 2009/2010. Tudíž na škole jsou poslední dva ročníky, které se učí podle starých studijních plánů. Tyto třídy mají ve třetím a čtvrtém ročníku předmět nazvaný Praxe. Při jedné z hodin dle zadané práce vytvořili fiktivní peníze. Peníze mají hodnoty padesát, sto, pětset, jeden tisíc, pět tisíc a deset tisíc fiktivních korun.

3.2.3 Přípravy pro fiktivní cestovní kancelář a reklamní agenturu

Fiktivní cestovní kancelář by se prezentovala formou katalogů zájezdů, které by dala k prostudování potencionálním zákazníkům. Poté, co by si návštěvník výstavy vybral nějaký z nabízených zájezdů, studenti by s ním sepsali smlouvu o zakoupení zájezdu. Zde by měli dvě možnosti realizace. Buď by měli k dispozici počítač s předem vytvořeným formulářem a po doplnění potřebných údajů by smlouvu vytiskli nebo by měli již vytisknuté formuláře a vyplňovali by je rukou přímo na místě. V příloze číslo tři je naznačeno, jak by takováto smlouva mohla vypadat.

Smlouva by byla předem vytvořená. Doplnovaly by se údaje o zákazníkovi a údaje o zájezdu. Bylo by potřeba doplnit cenu a místo zájezdu, dobu pobytu a počet osob. Na vyznačená políčka smlouvy by se podepsal odpovědný zástupce za cestovní kancelář a zákazník.

Studenti oboru Ekonomika a podnikání by si mohli založit fiktivní reklamní agenturu, která by prováděla distribuci výpočetní techniky. Rozdávali by firemní letáky a vizitky. Pokud by návštěvník reklamní agentury měl zájem o nějakou ze služeb, které firma nabízí, pak by se vystavila faktura.

Zde by využití počítače bylo zcela efektivní. Žáci by si lépe vyzkoušeli výpočetní techniku v praxi. Faktura se přeci jen lépe sestavuje v počítači než do tiskopisu. Pokud by ovšem nebyla jiná možnost, vyplnila by se ručně na formulář.

Pokud by zákazník měl ještě dostatek fiktivních peněz, mohl by zaplatit za služby v hotovosti na místě. V tom případě by se nevystavovala faktura, ale vyplnil by se příjmový pokladní doklad. V následující tabulce je vyplněný potřebný doklad. Zákazník si u studentů objednal jeden tisíc vizitek. Zaplatil v hotovosti patnáct tisíc fiktivních korun. Doklad by se pak mohl doplnit ještě při zaúčtování tržby účetním.

3.2.4 Ukládání dat fiktivní firmy

Na této škole, kde bylo sledováno, jak se realizuje průřezové téma v rámci školního vzdělávacího programu, není k dispozici žádný program pro zpracování dat z podnikání. Účetnictví v dnešní době se nejčastěji zaznamenává v programu na vedení účetnictví. Studenti fiktivních firem by zde mohli zachycovat svoji podnikatelskou činnost.

Nejdříve by se musel nainstalovat vhodný program. Projekt by to velice obohatilo a využívala by se více informační technologie. Software by se mohl používat i při hodinách účetnictví. Každý žák by pracoval individuálně podle svých znalostí a dovedností. V hodinách bez techniky se totiž musí neustále čekat na ty studenty, kteří jsou méně chápavější a pro pochopení potřebují více času.

Projekt na vytvoření fiktivní firmy, je velmi rozsáhlý a pokud by škola chtěla tento projekt v dalších letech začlenit do vyučování, musela by se dlouhodobě připravovat. Nezapojovali by se nejen studenti, ale důležitou roli by měli i pedagogové. Žáci by si rozvíjeli kompetence klíčové i odborné. Naučili by se optimálně využívat svých osobních a odborných předpokladů pro úspěšné uplatnění ve světě práce. Po absolvování by zvládali řešit pracovní problémy, spojené s komunikací se spolupracovníky. A samozřejmě nedílnou součástí by bylo zvládnutí prostředků Ikt a práce s informacemi.

Závěr

Bakalářská práce hledala odpověď na otázku, jak lze realizovat průřezové téma informační a komunikační technologie na středních odborných školách. Nové rámcové vzdělávací programy umožňují mohutnější vstup informační a komunikační technologie do středních škol. Jsou zde ovšem překážky, které zařazení tohoto průřezového tématu komplikují.

První překážkou se může stát nedostatečné pochopení podstaty a významu informačních a komunikačních technologií ze strany pedagogů a vedení škol. K tomu napomůže jedině doplnění potřebné kvalifikace. Na zkoumané školy se potřebná kvalifikace pedagogů doplňuje formou seminářů zaměřených na rozvoj pedagogických a odborných dovedností v oblasti Ikt. Škola se snaží své pedagogy mít co nejvíce kvalifikované, ale praxí autorky je ověřené, že dostatečná kvalifikace neznamená vše. Je nezbytné mít i potřebnou motivaci pro zavádění nových metod do vyučování.

Druhé úskalí spočívá ve způsobu začlenění Ikt do školních vzdělávacích programů. Pokud škola disponuje kvalifikovaným pedagogem a chce Ikt zařadit do ŠVP, musí vyřešit otázku časové dotace. Na zařazení do učebního plánu škola čerpá hodiny z disponibilní časové dotace.

Domnívám se, že RVP sice umožňují učit Ikt, ale protože nepředcházelo cílené vzdělávání učitelů, bude tato příležitost jen málo využita. Jedinou nadějí je, že ŠVP jsou dokumenty otevřené a mohou reagovat na změny podmínek na školách.

Co se týče Střední školy v Lomnici nad Popelkou, kde působím jako učitelka odborných předmětů, je začleňování průřezového tématu do vzdělávání realizováno postupně. Škola se snaží průběžně vybavovat třídy informačními technologiemi a pedagogové si svou kvalifikaci potřebnou pro Ikt doplňují.

Seznam použitých zdrojů

Literatura:

- [1] KAŠPAROVÁ, J. a kol.: *Metodika tvorby školních vzdělávacích programů SOŠ a SOU*. Praha, 2008. ISBN 978-80-85118-12-4
- [2] Skalková, J.: *Obecná didaktika*. Praha, 2007, ISBN 978-80-247-1821-7
- [3] Vališová, A., Kasíková, H. a kolektiv,: *Pedagogika pro učitele*, Praha, 2007, ISBN 978-80-247-1734-0

Internetové stránky:

- [4] Education center.cz. *Co je e-learning* [online]. c 2011 [cit. 2011-04-12].
<www.xasp.cz/E-LEARNING/POSTUPY/elearning-postupy-zakladni-informace.asp>
- [5] Mokry Systems [online]. [cit. 2011-03-15]. Dostupné z www:
<<http://www.mokry.cz/zoner-software/zoner-callisto>>
- [6] MŠMT. *Úplné znění Školského zákona č. 561/2004* [online]. c 2006 [cit. 2011-04-09].
Dostupné z www: <www.msmt.cz/dokumenty/uplne-zneni-zakona-c-561-2004-sb>
- [7] MŠMT. *RVP pro obor Cestovní ruch* [online]. [cit. 2011-11-09]. Dostupné z www:
<<http://zpd.nuov.cz/OboryLaM/RVP6542M02.pdf>>
- [8] NUOV. *Rámcové vzdělávací programy* [online]. c 2008 [cit. 2011-04-10].
Dostupné z www: <<http://www.nuov.cz/ramcove-vzdelavaci-programy>>
- [9] PEKARJEUCITELONLINE.cz [online]. c 2010 [cit. 2011-01-15].
<<http://www.pekarjeucitelonline.cz/o-projektu/>>
- [10] RVP Metodický portál. *Jak na průřezová témata* [online]. c 09. 03. 2010
[cit. 2011-04-10]. <<http://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/8093/JAK-NA-PRUREZOVA-TEMATA.html/>>
- [11] RVP Metodický portál. *Zamyšlení nad kompetencemi v oblasti Ikt* [online].
c 22.01. 2009[cit. 2011-04-09].
<<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/ZVC/2932/ZAMYSLENI-NAD-KOMPETENCEMI-V-OBLASTI-ICT.html/>>
- [12] Škola Lomnice [online]. [cit. 10.02. 2010]. <<http://www.skola-lomnice.cz/>>
- [13] *Vyučiti internetu a počítače ve výuce* [online]. c 2011 [cit. 2011-01-15].
<<http://vip-projekt.tul.cz/informace-ke-kurzum>>

Školní dokumenty

- [14] *Školní vzdělávací program Cestovní ruch*. Lomnice nad Popelkou: Střední škola, 2009

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Struktura podnikatelského plánu v Aplikované informační technologie

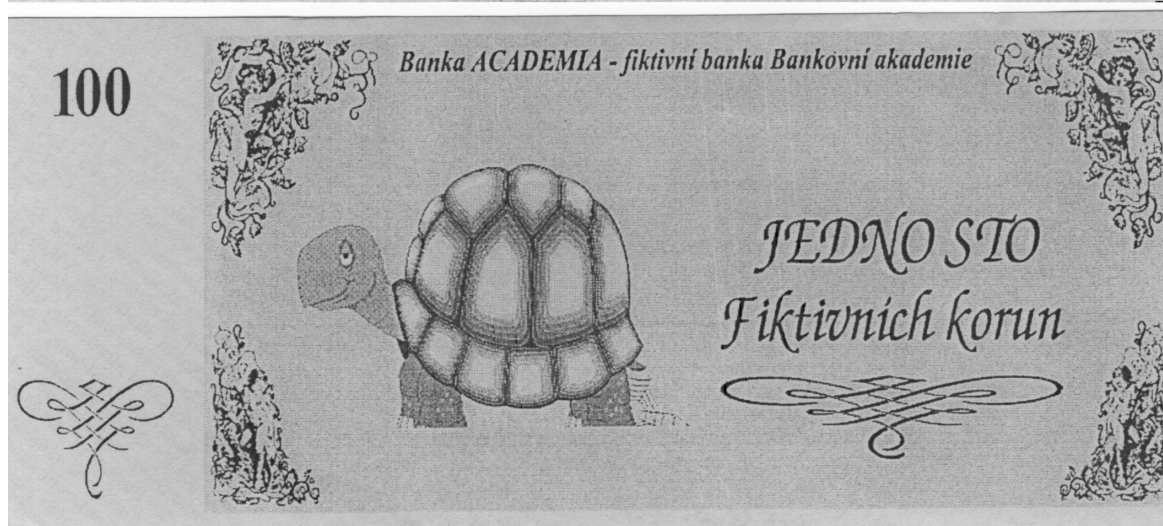
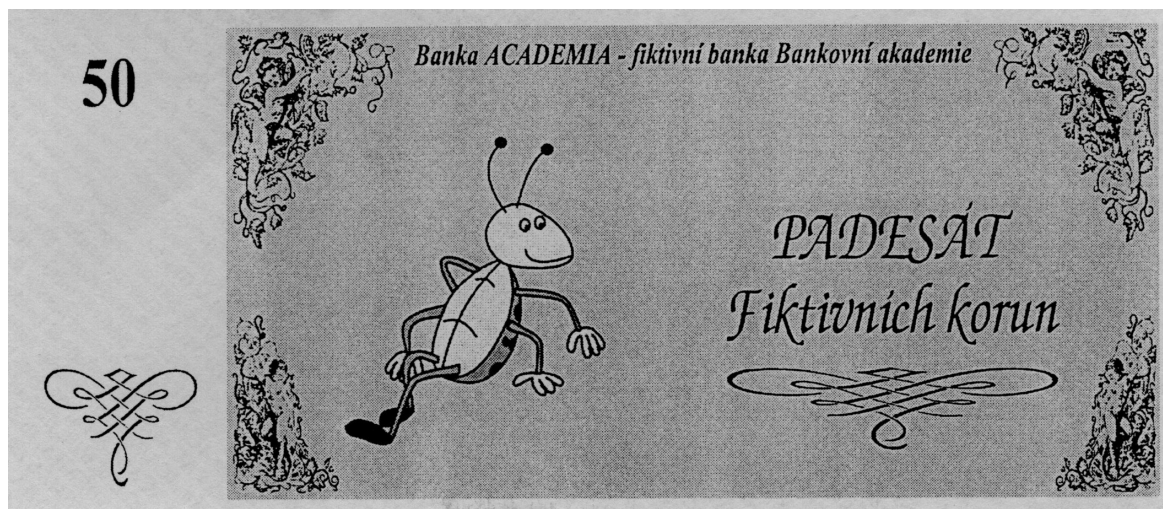
Příloha č. 2 – Fiktivní peníze pro fiktivní firmy

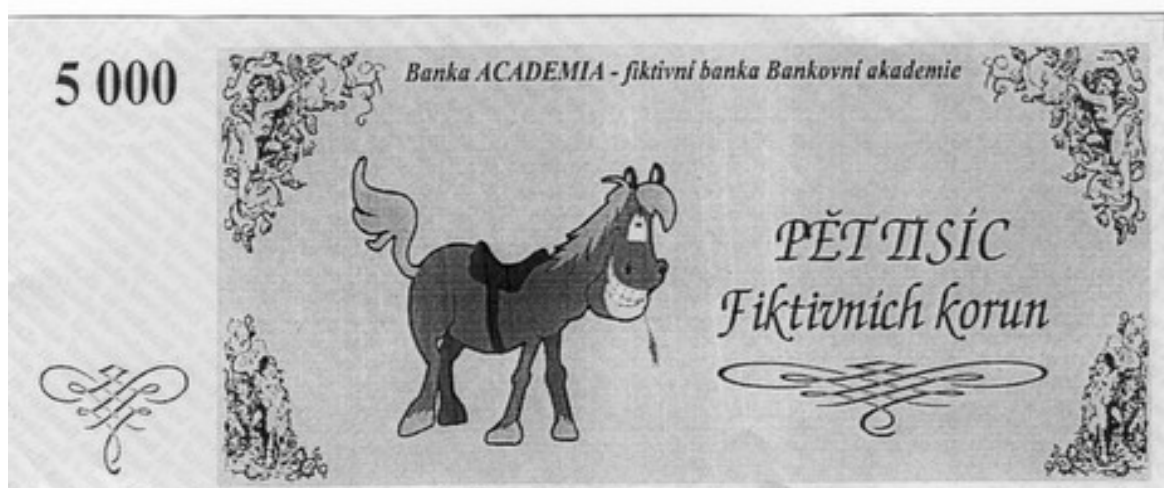
Příloha č. 3 – Smlouva o zakoupení zájezdu u fiktivní cestovní kanceláře

Struktura podnikatelského plánu v předmětu Aplikované informační technologie

1. Motivy k podnikání (osobní vlastnosti, schopnosti a dovednosti, zájmy, nápad, cíle práce).
2. Vymezení předmětu podnikání – přesná charakteristika zvolené činnosti se zdůrazněním předností, odlišení od konkurence, vymezení trhu.
3. Charakteristika firmy, její název, základní a dlouhodobé cíle, možnosti rozvoje firmy (u obchodních společností jména společníků, případně vklady a základní jmění), vymezení dalších povinností.
4. Analýza konkurence
5. SWOT analýza – silné, slabé stránky podniku, příležitosti a hrozby podnikání.
6. Zajištění činnosti:
  - pracovníky (počet, kvalifikace, stabilizace),
  - dodavateli (slevy, výhody), odběrateli (stěžejní zákazníci)
  - a technické zajištění (dlouhodobý majetek, oběžný majetek, energie, voda).
7. Marketingové zajištění:
  - pomocí průzkumu trhu (odhad měsíčního odbytu)
  - marketingový mix - odlišení produktu, filozofie tvorby ceny, způsoby propagace a distribuce, zvyšování kvalifikace pracovníků, tvorba balíčků, partnerství.
8. Finanční plán:
  - vyčíslení finančních prostředků nutných k zahájení činnosti,
  - zdroje – výše vlastních, specifikace cizích,
  - kalkulace ceny na jednu kalkulační jednotku,
  - vyčíslení očekávaných měsíčních nákladů a výnosů,
  - očekávaný hospodářský výsledek,
  - výpočet návratnosti vložených prostředků.
9. Závěr a přílohy

Fiktivní peníze pro fiktivní firmy

CK COLOSEUM a. s., Antala Staška 213, 512 51 Lomnice nad Popelkou

Smlouva o zakoupení zájezdu

1 Smluvní strany

1.1 Cestovní kancelář: CK COLOSEUM a. s., Antala Staška 213, 512 51 Lomnice nad Popelkou

1.2 Zákazník: .....
.....PSČ .....

2 Předmět smlouvy

2.1 CK COLOSEUM a. s. Se zavazuje, že splní všechny služby patřící k zakoupenému zájezdu.

2.2 Zákazník se zavazuje, že daný zájezd zaplatí do .....

2.3 Místo zájezdu .....

Doba pobytu .....

Počet osob .....

3 Cena zájezdu

3.1 Cestovní kanceláře COLOSEUM a. s. Obdrží od zákazníka do výše uvedeného termínu částku ..... Kč.

3.2 Ceny jsou uvedeny v nabídkovém katalogu.

4 Ostatní ujednání

4.1 Smluvní strany prohlašují, že si tuto smlouvu před jejím podpisem řádně přečetly, a že byla uzavřena po vzájemném projednání a podle jejich svobodné vůle, určitě, vážně a srozumitelně. Autentičnost této smlouvy potvrzují svými podpisy.

5 Podpisy smluvních stran

Razítko CK Coloseum

Podpis odpovědného
pracovníka

Podpis zákazníka
(kupujícího)